

lest välja jäetud, koostas H. Eestimaa konsistooriumi soovil eri neljahäälse kooraliraamatu „Tallinna ja Tartu lauloramatute täis wisi ramat“ (Erfurt, 1844, 4. tr. 1863; varustatud alates 2. tr-st 1845 ka saksa- ja läti keelse kõrvalpeal-kirjaga: „Choralbuch“. „Meldiju grahmata“); see mahutas viimaseis trükki-des endasse 495 laulu ja oli Eesti- ja Liivimaa kuni 1863 laialdaselt tarvitu-sel. H-i sulest ilmusid veel „Tallinna- ja Tartu-Ma Kirriko laulo ramato laulo wisid“ (1852; uustrükid 1864 ja 1873), „Nodi-ramat“ (Tall., 1859?) ja „Juhha-taja errela mängimisseks“ (Tall., 1861). H. on komponerinud ms. oratooriumi (1840), soololaule, laule klaveri jt. saa-tel, välja andnud koorilaule, loonud muusikat A. F. F. v. Kotzebue ja L. J. v. Knorring'i laulumängu- ning opereti-tekstidele. Eesti muusikaelu arendanud H-i teoste eesti keel on aga üsna puu-dulik.

E. Kirj. 1928, nr. 1, 2 (A. v. Pe-zold); „Muusikaleht“ 1928, nr. 2 (A. v. Pezold); „Deutsche Monatsschrift für Russland“ 1915, nr. 5/6 (Joh. Gahlnbäck); Jahrbuch des balti-schen Deutschtums 1930, lk. 107—115; E. Arro, Geschichte der estnischen Musik (1933); A. Kasemets, Eesti muusika arenemislugu (1937); Tallinna Oleviste koguduse õpetajalt V. Speer'ilt saadud andmed. A. L-e; J. O.

HAGEN-SCHWARTZ, Julie Wilhelmine, balti-saksa maalikunstnik, sünd. 15. X 1824 vkj. Tartu lähedal A. M. Hagen'i (vt. *Suppl.*) tütre-na; oli abi-elus prof. L. Schwartz'iga. H. sai kunsti-haridust isalt, õppis Dresdenis ja Mün-chenis, töötas 3 a. Roomas, kust pöördus Tartu tagasi 1854. Korraldanud 1858 Peterburis oma teoste näituse, sai ta kunstideakadeemialt akadeemiku astme; surn. 7. X 1902 vkj. Tartus. — H. oli peamiselt portretist ning maalis 1872—98 ligikaudu 500 portreed. ERM Tartus omab temalt mõned portreed, etüüde Itaaliast ja maali „Neiu puuvil-jaga“.

Neumann, Lex.; W. Neumann, Baltische Maler und Bildhauer (1902). A. V.

***HAHN, Traugott**, balti-saksa ki-riku- ja poliitikategelane, suri 19. III 1939 Hannoveris Burgdorf'is.

Rev. Ztg. 1939, nr. 64, 66.

HALISTE (end. perekonnanimi kuni 1928 Bauman), Pärtel, klassikaline filo-

loog, sünd. 9. III 1890 vkj. Harjumaal Hageris kaupmehe pojana, õppis 1900—09 Tallinnas Aleksandri gümnaasiumis ja 1910—16 Peterburi ülikoolis, lõpetas selle 1. järgu diplomiga ja valmistus 1916—18 seals. professorikutsele. H. oli 1919 õpetajaks Tallinna gümnaasiumes ja s. a. sügisest Tartu ülikooli kreeka filoloogia dots-ks; on alates dets-st 1925 toiminud prof-i kt-na ja a-st 1937 erakorralise prof-na. Ta on mitut puhku viibinud teaduslikul ots-tarbel välismaal, ms. Kreekas 1924 ja 1929; ta oli nov-st 1922 jaan-ni 1925 filosoofiateaduskonna sekretäriks, jaan-st 1931 sept-ni 1936 dekaaniks. 1919—20 teotses H. Tartu ülikooli juu-res korraldatud keskkooliõpetajate ette-valmistamise kursuste juhatajana ja viibis 1920—21 Tartu ülikooli varan-duste reevakueerimiskomisjoni liikmena Moskvas. Ta on olnud pikema aja jook-sul Klassilise Muinasteaduse Insti-tuudi juhatajaks, ülikooli ja haridus-ministeeriumi esindajaks Kultuurkapi-tali nõukogus (1925—28) ja kunstikooli „Pallas“ kuratooriumis (1925—27) jm. H. on võtnud osa Akadeemilise Ajaloo-Seltsi, Eesti Kirjanduse Seltsi ja Eesti Kultuuri Sõprade Koondise (ms. abi-esimehena a-st 1935) tegevusest, ol-nud Akadeemilise Klassilise Kultuuri Ühingu asutajaid (1936) ja selle esi-meer praeguse ni. H. on pidanud mitmel pool loenguid antiikkultuuri üle, toimi-nud „Eesti entsüklopeedia“ vanaaja osakonna toimetajana, redigeerinud rea vastavaid töid, eriti Th. Zielinski omi, ka „Üldajaloo lugemiku“ 1. vihu (Tartu, 1933), ja avaldanud teaduslikke ning populaarteaduslikke artikleid oma erialalt, nagu „Vana ajaloo uurimise meetod“ („Ajalooline Ajakiri“ 1928, nr. 4), „Klassiline haridus ja Eesti kul-tuuri arendamise probleeme“ (Eesti Kultuuri Sõprade Koondise Toimetised, 1934, nr. 1) jt.

Tartu ülikooli arhiivist jm. saadud andmed. T.

HALLISTE, Herman, skulptor, sünd. 15. VI 1900 vkj. Harjumaal Kohila v. aedniku pojana, õppis kuni 1919 Haap-salu gümnaasiumis, teenis s. a. sõdu-rina kooliõpilaste pataljonis, õppis 1919—22 A. Laikmaa (vt. ka Laipman, A.) ateljees joonistamist ja oli 1922—23 Tõr-va ühiskooli gümnaasiumi joonistusõpetajaks; õppis 1923—27 kunstikool „Pallases“